

PRIKAZI KNJIGA I ČASOPISA

Dr Bogdan Prica: KUPOPRODAJNI UGOVOR
U SPOLJNOJ TRGOVINI - Priručnik za
praksu, Beograd 1959. Izdanje "Savre-
mena administracija", str.VIII 292.

Pisac odmah u početku ističe da njegova knjiga ima izrazito praktičan karakter, i da kao takova treba da posluži kao priručnik praktičarima, odnosno kao udžbenik budućim praktičarima. Ona - kaže pisac - nije jurisdogmatske prirode, nego sadrži politiku pravilnog zaključivanja kupoprodajnih ugovora u vanjskoj trgovini. Držeći se ovog načela pisac je, kako sam kaže, prvenstvenu pažnju posvetio uzuelnim, tačnim i netačnim stipulacijama, dok je pozitivne propise postavio u drugi red. Unatoč tako skromnim pretenzijama, mora se priznati da je autor svojom knjigom, u stvari dao daleko više od onoga što je u početku nagovijestio. To se naročito odnosi na njegova oštroumna razmatranja pojedinih spornih i važnih pravnih instituta.

Knjiga je sadržajno podijeljena na tri glavna dijela i to: način zaključivanja ugovora, sadržaj ugovora i specijalni ugovori. Prvenstvena pažnja posvećena je drugom dijelu, koji predstavlja i bitni sadržaj knjige /str.22-256/. U tom dijelu obradio je sva bitna pitanja, koja za praksu dolaze u obzir, kao što su opća pravila o sadržaju ugovora, kvalitet robe, cijena, ambalaža, transportne klauzule, rok isporuke itd. U svom izlaganju naročitu pažnju obraća praksi, nastojeći da pojedina pitanja budu tako obradjena da jasnim i stvarnim razlaganjem postigne prvenstveno didaktičnu svrhu. U ovomu je pisac u najvećoj mjeri uspio. Iznosi razna stajališta iz većeg broja država i raznih poslovnih običaja.

Za nas su specijalno interesantne transportne klauzule, koje je veoma jasno i prilično iscrpno obradio. Ipak mislimo da bi trebalo među općim temama, koje su povezane s transportnim klauzulama, posebno istaknuti i dužnosti u vezi s pribavljanjem transportnog sredstva te potrebnih dokumenata, što je pisac, nažalost propustio. Ove se dužnosti, doduše, spominju u pojedinih klauzulama, ali ako se već govori o osnovnim problemima trebalo je i njih na odnosnom mjestu istaknuti.

U pogledu općih problema, vezanih s odvijanjem vanjsko-trgovinskog poslovanja u našoj zemlji, pisac je zauzeo, čini nam se, potpuno ispravno stajalište, da će se kod nas morati primijeniti i na vanjsko-trgovinsko poslovanje Opće uzance za promet robom prije pravnih pravila bivših trgovačkih zakona. Njegovo rezoniranje u tom pogledu je potpuno prihvatljivo i logično, a i stvarno daleko opravdanije nego što bi eventualno to bilo obratno zaključivanje.

Knjiga će sigurno vrlo korisno poslužiti onima kojima je prvenstveno namijenjena, ali nipošto neće biti suvišna ni za teoretičare, koji će u njoj naći veliko vrelo podataka najrazličitije vrste, a i poslužit će se fundiranim stajalištima pisca o pojedinim institutima.

Očekivati je da će knjiga doživjeti i dalja izdanja. Ukoliko bi se to dogodilo, bilo bi osobito korisno kad bi pisac detaljnije i opsežnije obradio poglavlja o arbitražnom postupku, naročito engleskih institucionalnih arbitraža u vezi s engleskim pozitivnim propisima, zatim kolizijske norme, te ugovor o osiguranju, ukoliko se odnosi na transportno osiguranje. Detaljnijom obradom tih instituta knjiga će sigurno dobiti ne samo na teoretskoj zaokruženosti nego i na praktičnoj upotrebljivosti.

B.J.

Jean Warot: KLAUZULA "ONOLIKO BLIZU
KOLIKO" I KLAUZULE "SIGURNA LUKA" I
"SIGURAN VEZ" U CHARTER-PARTIJAMA

/Le Clause "aussi près que" et les clauses
de "safe port" et de "safe berth"
dans les chartes-parties/

Dir.mar.1960.II str.145-161

Prva obveza koja tereti brodaru u brodarskom ugovoru tj. da stavi brod na raspolaganje naručitelju u luci ili na mjestu koje je ovaj odredio, često se u praksi sukobljuje s poteškoćama koje ju otežavaju, ili čak čine njeno izvršenje nemogućim. Brod može naime na tako odredjenome mjestu doći u opasnost ili pretrpjeti avarije. Zbog toga, da se predusretnu inače neizbježni sporovi, i da se točno odredi odgovornost za takve slučajeve, uobičajilo se stavljati u ugovore /charter-partije/ klauzule, koje ograničavaju izbor naručitelju, i omogućuju brodaru da izbjegne zahtjevima koji bi stavljali brod u opasnost, a takodjer da dodje do naknade štete radi toga što je naručitelj označio luku ili sidrište "koje nije sigurno". Autor u svom članku raspravlja o trima klauzulama koje se vrlo često u tu svrhu stavljaju u charter-partije /"onoliko blizu koliko", "sigurna luka" i "siguran vez"/.

Prvi dio članka odnosi se na klauzulu "onoliko blizu koliko" /"aussi près que"/, kojom si brodar - koji često puta ne raspolaže točnim podacima o mogućnosti pristupa mjestu označenom od naručitelja - zadržava pravo da ne ide u tu luku ako njegov brod u nju ne može ući sa sigurnošću. Postavlja se pitanje pod kojim se uvjetima i ograničenjima brodar može osloboditi obveze da brod dovede u odredjenu luku, odnosno kad može dovesti brod u tu luku na opasnost naručitelja. Postoje dva gledišta,